

Polisi Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb (ACRh) Ysgolion Cynradd

Ysgol Morfa Nefyn

Dyddiad cymeradwyo: Chwefror 2023

Dyddiad adolygu: bob 2 flynedd

NODER OS GWELWCH YN DDA

Mae'r ddogfen hon wedi ei chreu i gynorthwyo ysgolion i ddiweddarau eu polisi Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb (ACRh) yn unol â Chwricwlwm i Gymru a'r Cod ACRh, 2022, Llywodraeth Cymru.

Gall ysgolion ddefnyddio'r ddogfen hon yn llawn neu rannau o'r ddogfen ar gyfer creu polisi ysgol gyfan ACRh.

Dylai'r polisi fod yn adlewyrchiad cywir o arferion a phrosesau ACRh yn yr ysgol.

Mae'r nodiadau wedi'u uwcholeuo drwy'r ddogfen wedi eu cynnwys er mwyn cynorthwyo ysgolion i bwrpas golygu er mwyn adlewyrchu arferion a phrosesau yr ysgol unigol.

Ysgol Morfa Nefyn

Polisi Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb (ACRh)

Enw'r aelod staff gyda chyfrifoldeb am bolisi ACRh: Nia Ferris
Enw'r arweinydd ACRh yr ysgol: Nia Ferris
Enw'r Llywodraethwr gyda chyfrifoldeb am ACRh: Karen Vaughan Jones a Sian Fon Jones
Dyddiad mabwysiadu'r polisi ACRh gan y Corff Llywodraethol: Chwefror 2023
Mae'r polisi hwn yn cael ei adolygu pob dwy flynedd Dyddiad adolygiad nesaf: Chwefror 2025

Datganiad gan y Corff Llywodraethol

Mae'r corff llywodraethol Ysgol Morfa Nefyn wedi mabwysiadu'r polisi hwn ar 6ed o Chwefror, 2023. Bydd y polisi hwn yn cael ei adolygu mewn dwy flynedd er mwyn sicrhau ei fod yn cydymffurfio gyda chanllawiau a rheoliadau Llywodraeth Cymru.

Wrth fabwysiadu'r polisi hwn, mae corff llywodraethol ysgol Morfa Nefyn yn cydnabod y cyfrifoldeb i sicrhau bod y polisi yn cael ei weithredu yn effeithiol, bod ACRh gydag adnoddau digonol ac yn cael ei gyflwyno yn draws gwricwlaidd mewn dull ysgol gyfan a bod yr ysgol yn cyflawni ei rwymedigaeth gyfreithiol.

Datganiad Cyflwyniad

Mae gan addysg cydberthynas a rhywioldeb rôl gadarnhaol a grymusol i'w chwarae yn addysg dysgwyr ac mae'n hanfodol wrth eu cefnogi i gyflawni'r pedwar diben fel rhan o ddull gweithredu ysgol gyfan. Mae helpu dysgwyr i ffurfio a chynnal ystod o gydberthnasau, sydd i gyd yn seiliedig ar ymddiriedaeth a pharch ar y ddwy ochr, yn greiddiol i addysg cydberthynas a rhywioldeb. Mae'r cydberthnasau hyn yn hollbwysig er mwyn datblygu lles emosiynol, gwydnwch ac empathi. Mae dealltwriaeth o rywioldeb gyda phwyslais ar hawliau, iechyd, cydraddoldeb a thegwch yn grymuso dysgwyr i ddeall eu hunain, cymryd chyfrifoldeb am eu penderfyniadau a'u hymddygiadau eu hunain a ffurfio cydberthnasau sy'n gwbl gynhwysol, gan adlewyrchu amrywiaeth a hyrwyddo parch.

Mae'r Cod ACRh, Llywodraeth Cymru 2022 yn cynnwys y gofynion mandadol. Mae'r addysgu a dysgu o fewn ein rhaglen ACRh ysgol gyfan yn cwmpasu'r elfennau mandadol a amlinellir o fewn y Cod.

Mae'r ysgol felly wedi cynllunio a datblygu rhaglen addysgu a dysgu ACRh ysgol gyfan gynhwysfawr, cynhwysol, addas i ddatblygiad sydd yn cydymffurfio gyda'r Cod. Mae'r polisi hwn yn manylu ein dull ysgol gyfan ACRh.

Mae ein hysgol yn cefnogi dysgwyr i ddatblygu gwybodaeth, sgiliau a gwerthoedd i ddeall sut mae cydberthnasau a rhywioldeb yn siapio ein bywyd a bywydau eraill. Bydd ein dysgwyr yn cael eu harfogi a'u grymuso i ofyn am gefnogaeth ar faterion sy'n gysylltiedig ag ACRh ac i eirioli ar ran eu hunain ac eraill.

Bydd yr ysgol yn sicrhau bod ACRh wedi ei osod yng ngwerthoedd, hawliau a fframwaith moesol yr ysgol e.e. wrth ddangos parch i'r holl ddysgwyr, staff a'r gymuned ehangach, wrth ddathlu gwahaniaethau, adeiladu perthnasoedd iach a cynhwysol o amrywiaeth rhywiol.

Mae'r polisi wedi ei gymeradwyo gan yr Uwch Dîm Rheoli drwy ymgynghori gyda staff yr ysgol, Llywodraethwyr a rhieni.

Mae'r polisi wedi ei ddylanwadu gan ganllawiau cyfredol:

Llywodraeth Cymru

- [Canllawiau a'r Cod Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb](#)
- [Curriculum for Wales Guidance](#)
- [Cadw Dysgwyr y Ddiogel](#)

Llywodraeth y DU

- [Deddf Cydraddoldeb 2010](#)

Mae'r polisi hwn wedi ei greu wrth ystyried polisiau eraill gan gynnwys: Polisi Cyfrinachedd, Diogelu, Amddiffyn Plant a Deddf Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (Cymru) 2015).

Hawl i eithrio

Mae ACRh yn ofyniad mandadol o fewn y Cwricwlwm i Gymru 2022 i bob dysgwr o oedran 3 i 16. Mae'r Cod yn nodi nad oes hawl i ddysgwyr gael eu heithrio o unrhyw ran o ACRh.

Dylunio cwricwlwm

Mae ein cwricwlwm ACRh yn cael ei gyflwyno drwy themâu traws cwricwlaidd ac wedi ei gysylltu o fewn y chwe Maes Dysgu a Phrofiad fel yn briodol. Mae hyn yn caniatáu bod dysgwyr yn gwneud cysylltiad gyda beth a ddysgir yn ACRh a'r cwricwlwm ehangach, deall persbectif a dylanwadau hanesyddol, diwylliannol, daearyddol, corfforol, gwleidyddol, cymdeithasol a thechnolegol.

Mae cynnwys mandadol y Cod ACRh wedi ei osod o fewn tri llinyn dysgu bras cysylltiol:

1. Cydberthnasau a hunaniaeth - Mae'r llinyn hwn yn canolbwyntio ar:

- yr amrywiaeth o gydberthnasau y mae pobl yn eu datblygu drwy gydol eu bywydau
- sut y gall ein cydberthnasau a'n rhywioldeb lywio ein hunaniaeth
- pwysigrwydd hawliau dynol wrth sicrhau cydberthnasau iach, diogel a boddhaus mewn cymdeithas gynhwysol.

2. Iechyd rhywiol a lles - mae'r llinyn hwn yn canolbwyntio ar:

- dysgu am y ffordd y mae pethau byw yn tyfu, yn atgennedlu ac yn mynd drwy gylchred bywyd
- datblygu dealltwriaeth o'r corff dynol, gan gynnwys teimladau pobl am eu cyrff a'r ffordd y gall y teimladau hyn gael eu cynrychioli
- y materion iechyd sy'n gysylltiedig â chydberthnasau a rhywioldeb
- dealltwriaeth o'r ffordd y mae rhywioldeb ac iechyd rhywiol yn effeithio ar ein lles.

3. Grymuso, diogelwch a pharch - mae'r llinyn hwn yn canolbwyntio ar:

- hawliau dysgwyr i ddiogelwch ac amddiffyniad a rhyddid rhag niwed a gwahaniaethu
- sut a ble i gael gwybodaeth, help a chymorth
- sut i gefnogi ac eirioli dros hawliau, triniaeth deg a pharch i bawb.

Mae pob llinyn addysgu a dysgu wedi eu rhannu'n dri chyfnod datblygu bras fel a ganlyn:

- Cyfnod 1: o 3 oed
- Cyfnod 2: o 7 oed

- Cyfnod 3: o 11 oed

Bydd arweinydd ACRh ein hysgol yn cyfathrebu gyda holl ysgolion cynradd y dalgylch er mwyn sicrhau bod y datblygiadau yn addas ar gyfer ein dysgwyr.

Mae'r cynllunio, addysgu, arfarnu a monitro rhaglen ACRh yr ysgol yn cael ei ymgymryd gan athrawon ac arweinydd ACRh ein hysgol.

Er mwyn sicrhau bod ein cwricwlwm ACRh ysgol gyfan yn ddatblygiadol addas ar gyfer ein dysgwyr yr ydym yn ystyried amrediad o ffactorau gan gynnwys:

- oed, gwybodaeth ac aeddfedrwydd y dysgwyr
- anghenion dysgu ychwanegol y dysgwyr
- anghenion cymdeithasol, corfforol, emosiynol a gwybyddol y dysgwyr
- ystyried gall anghenion dysgwyr o oedran tebyg amrywio

Ymgynghori gyda'r dysgwyr

Er mwyn cefnogi'r dysgwyr i wireddu'r pedwar diben o fewn y Cwricwlwm i Gymru, mae llais y dysgwr yn greiddiol i ddatblygu ein cwricwlwm ACRh

Er mwyn sicrhau bod ein cwricwlwm ACRh yn cyrraedd anghenion y dysgwyr yr ydym yn darparu cyfleoedd i blant hynaf yr ysgol roi eu barn am y rhaglen waith a chynnwys y gwersi. Yr ydym yn ymgynghori gyda'r dysgwyr yn barhaol ar ddiwedd gwersi, gweithgareddau a rhaglen er mwyn sicrhau addasrwydd ein darpariaeth a bod ein hadnoddau â'r asiantaethau allanol yn berthnasol, yn ddatblygiadol addas, yn gynhwysol ac yn sensitif i anghenion ein dysgwyr. Byddwn yn gweithredu ar unrhyw argymhellion ac yn diwygio yn ôl y gofyn.

Rhaglen Waith ACRh Ysgol Gyfan

Mae gan yr ysgol gynllun gwaith ACRh ysgol gyfan. Mae'r ddogfen hon yn manylu sut yr ydym yn rheoli, trefnu ac ymgorffori ACRh ar draws ein cwricwlwm ysgol gyfan yn unol â Chamau Cynnydd y Cwricwlwm i Gymru a'r Cyfnod o fewn y Cod ACRh. Mae'r adnoddau a ddefnyddiwyd wedi eu dewis yn ôl eu haddasrwydd ac adolygir eu heffeithiolrwydd yn dilyn eu defnydd gan athrawon a'r arweinydd ACRh yr ysgol.

Amgylchedd dysgu diogel

Bydd yr ysgol yn sicrhau amgylchedd addysgol diogel ar gyfer athrawon, staff a dysgwyr drwy sefydlu a chytuno ar gytundebau/rheolau dosbarth yr ysgol. Mae'r cytundebau/rheolau dosbarth wedi eu nodi o fewn y ddogfen rhaglen waith ysgol gyfan.

Byddwn yn sicrhau bod dysgwyr yn ymwybodol o faterion cyfrinachedd ac ni fydd unrhyw ddatgelu diogelu yn cael ei gadw ac yn cael ei rannu yn unol â phrosesau diogelu'r ysgol.

Gwasanaethau cymorth iechyd a lles.

O fewn ein darpariaeth ACRh bydd y dysgwyr yn derbyn gwybodaeth am wasanaethau cefnogi iechyd a lles a sut i gael mynediad atynt.

Ateb cwestiynau'r dysgwyr

Bydd y dysgwyr yn cael cyfleoedd i ofyn cwestiynau cyfrinachol/dienw drwy ddefnyddio'r blwch cwestiynau dienw. Rydym yn ystyried cwestiynau fel arwydd gadarnhaol bod disgyblion yn ymgysylltu â'r hyn sy'n cael ei addysgu ac yn

teimlo y gallant fynegi chwilfrydedd naturiol amdanynt eu hunain, eu cyrff a'u perthnasoedd ag eraill. Bydd y cwestiynau yn cael eu hateb yn sensitif ac mewn modd addas i ddatblygiad y dysgwyr.

Ni fydd disgwyl i aelodau o staff ateb bob cwestiwn os nad ydynt yn teimlo eu bod yn addas. Ni fydd disgwyl iddynt ateb unrhyw gwestiwn personol am eu hunain ac ni fyddant yn gofyn cwestiwn uniongyrchol personol a all wneud i'r naill a'r llall deimlo'n fregus.

Gweithio gydag asiantaethau allanol

Er mwyn ehangu a chyfoethogi ein darpariaeth ACRh, yn achlysurol bydd yr addysgu yn cael ei gefnogi gan asiantaethau allanol e.e. Stonewall, nyrs ysgol, gweithwyr iechyd proffesiynol, NSPCC, Hafan Cymru ayyb.

Bydd yr asiantaethau yn cael eu dewis yn ofalus a bydd arweinydd ACRh yn gwirio:

- Eu bod yn gymwys i siarad gyda phobl ifanc.
- Eu bod yn gweithio/wedi cofrestru gyda sefydliad/elusen gyfrifol.
- Bod eu cyfraniad yn cyd-fynd â nodau ac amcanion y cwricwlwm.
- Dilysrwydd eu statws Gwiriadau'r Gwasanaeth Datgelu a Gwahardd (GDG)
- Pob adnodd a chyflwyniad a ddefnyddir ganddynt.
- Eu bod yn ymwybodol o unrhyw anghenion ychwanegol y dysgwyr
- Bod aelod o staff yr ysgol yn bresennol drwy gydol y wers/gweithgaredd/cyflwyniad.

Datblygiad proffesiynol y staff

Mae ein hysgol yn adnabod bod Dysgu Proffesiynol yn allweddol ar gyfer gofynion ACRh o safon uchel. Mae'r ysgol yn ymrwymedig i hwyluso bod pob athrawon a staff cysylltiol yn derbyn hyfforddiant addas ACRh er mwyn sicrhau bod ein rhaglen ACRh ysgol gyfan yn effeithiol, yn cynnwys elfennau trawscwricwlaidd, yn ddatblygiadol briodol ac yn bodloni anghenion ein disgyblion.

Bydd arweinydd ACRh yr ysgol yn cefnogi athrawon a staff cysylltiol i gael mynediad at ddysgu proffesiynol er mwyn datblygu hyder, gwybodaeth a'r sgiliau angenrheidiol ar gyfer ACRh.

Partneriaeth gyda rhieni/gofalwyr a'r gymuned leol.

Mae'r ysgol yn cydnabod bod rhieni/gofalwyr yn hanfodol i lwyddiant y rhaglen ACRh. Mae'r ysgol felly yn darparu gwybodaeth ynglŷn â'r hyn a gyflwynir i'r dysgwyr yn ystod cyfnodau oed perthnasol ar ffurf pamffled. Mae'r polisi ACRh ar gael ar wefan yr ysgol.

Mae croeso i rieni/gofalwyr wneud trefniadau i ymweld â'r ysgol os dymunir, i weld neu i drafod y deunyddiau a'r adnoddau a ddefnyddir o fewn gwersi ACRh.